

Jaarverslag

Stichting Bocas Sanas

Holanda - Maimón

2018

Inhoudsopgave:

GEGEVENS EN CONTACT	2
1 DOELSTELLING	2
2 BELEIDSPLAN	2
2.1 STRATEGIE	2
2.2 BELEIDSVISIE	3
2.3 HET FIT –FOR-SCHOOL SYSTEEM: BASIS VOOR HET WERK VAN BOCAS SANAS	3
3 RESULTATEN BEHAALD IN 2018	4
4 ACTIVITEITEN IN 2018	5
4.1 KERNACTIVITEITEN	5
4.2 OVERIGE WETENSWAARDIGHEDEN EN ACTIVITEITEN	6
5 SAMENSTELLING BESTUUR	7
6 FINANCIËN:	7
BALANS	7
6.1 EIGEN VERMOGEN	9
6.2 WINST- EN VERLIESREKENING	9
6.3 KOSTENVERDELING	10
6.4 COMMENTAAR	11
7 DANKWOORD	11

GEGEVENS EN CONTACT

Naam: Bocas Sanas Holanda Maimón (kort: Bocas Sanas)

RSIN: 821256701

Oprichtingsdatum: 18 september 2009

Adres secretariaat: Snakkepôle 8 8658LM Greonterp

Telefoon: 0515-579538, 06-49969848

Email: m.c.doorman@gmail.com, info@bocas-sanas.com

1 DOELSTELLING

De doelstelling van Bocas Sanas is het bevorderen van de mondgezondheid van de jeugd in het Noorden van de Dominicaanse Republiek, met name in de arme rurale gebieden van het district Maimón, in de provincie Puerto Plata, door preventie en curatieve zorg.

Gebitsproblemen hebben een grotere invloed op de algemene gezondheid dan in het algemeen wordt gedacht. De Wereld Gezondheidsorganisatie WHO stelt dat gebitsproblemen in ontwikkelingslanden zorgen voor meer ziekteverzuim dan malaria, bloedarmoede, en tuberculose samen. Gebitsproblemen hebben daardoor een grote negatieve invloed op het welzijn van de bevolking, op scholing en de economie.

In de meeste ontwikkelingslanden is de capaciteit van de tandheelkundige gezondheidszorg beperkt, in het bijzonder op het platteland. Veel mensen hebben weinig of geen toegang tot een adequate gezondheidszorg, en nog minder tot tandheelkundige zorg en preventie. De stichting “Bocas Sanas Holanda-Maimón” wil zich inzetten om daar iets aan te veranderen: “Bocas Sanas” is Spaans voor “Gezonde monden”.

2 BELEIDSPLAN

2.1 Strategie

De stichting streeft het bereiken van het doel van een betere mondgezondheid van kinderen op het Dominicaanse platteland op de volgende manieren na:

- 1) De inzet van Nederlandse en Dominicaanse tandheelkundige vrijwilligers voor het geven van preventieve en curatieve zorg in het werkgebied van de Stichting
- 2) Het verduurzamen van de gegeven hulp door het op scholen opzetten van mondhygiëne systemen gebaseerd op schoolpoetsen: kinderen poetsen in speciaal daarvoor gemaakte poetsinstallaties één maal per dag hun tanden op school, volgens het Fit for School systeem (hieronder volgt een meer gedetailleerde uitleg)
- 3) Het werven van fondsen en materialen, waarmee de preventieve en curatieve zorg uitgevoerd kan worden
- 4) Het bekend maken van de activiteiten van de stichting, met het doel verdere financiële, logistieke en overige steun te verkrijgen
- 5) Samenwerking met gelijkgestemde organisaties in Nederland, de Dominicaanse Republiek, en internationaal, voor het opdoen en uitwisselen van kennis en ervaring met als doel een zo optimaal mogelijke werkwijze te ontwikkelen

- 6) Samenwerking met Dominicaanse overheidsinstanties, bedrijven en lokale organisaties, om zoveel mogelijk draagvlak te ontwikkelen

2.2 Beleidsvisie

Het voornaamste doel van Bocas Sanas is preventieve zorg: het bevorderen van een goede mondverzorging. Daar ligt een grote behoefte, omdat er in de DR relatief weinig aandacht aan wordt besteed en vooral, weinig expertise over aanwezig is. Dit betekent ook dat we het prima vinden als teams van Nederlandse tandheelkundigen naar de DR komen om eenmalig curatieve zorg te verlenen, maar het is niet de grootste prioriteit. In principe kan Bocas Sanas, mits adequaat vertegenwoordigd in de DR, ook Dominicaanse collega's benaderen die dan op een zondag honderden patiënten behandelen. Bocas Sanas is echter opgericht vanuit de overtuiging dat juist preventie bevorderd moet worden. Doel is vooral voorkomen van mondziekten, preventie door middel van educatie; mensen bewust maken, en goede mondverzorging faciliteren, vooral bij kinderen, door verschaffing van materiaal en voorzieningen, met name poetsinstallaties.

Voorlichtingsmateriaal: we willen het systeem van dagelijks poetsen op school, volgens de door de WHO aangeraden en bevorderde Fit for School methode met poetsinstallaties, bevorderen, zowel richting rurale bevolking (kinderen, ouders, onderwijzers) als richting autoriteiten. Doel is om op de lange duur het Fit for School programma als nationaal beleid op alle lagere scholen in te laten voeren, met als tussenstappen de provincie Puerto Plata, in het noorden van de Dom. Republiek, en als eerste stap, de districten Maimón en Sosua. Adoptie van het Fit for School systeem door het Dominicaanse Ministerie van Gezondheid moet bevorderd worden door presentaties en het uitnodigen van functionarissen om te laten zien hoe het systeem in de praktijk werkt. Bij de bespreking met de autoriteiten zal duidelijk gemaakt worden dat de benadering wordt ondersteund door de WHO, UNICEF en UNESCO.

ART methode: Een centraal onderdeel van de werkstrategie van Bocas Sanas is het gebruik van de methode A-traumatic Restoration Treatment (ART), speciaal ontwikkeld voor gebieden zonder voorzieningen als elektriciteit.

2.3 Het Fit –for-School systeem: basis voor het werk van Bocas Sanas

In de loop der jaren is men op basis van onderzoek en praktische ervaring tot de volgende conclusies gekomen t.a.v. het bevorderen van mondgezondheid in ontwikkelingslanden:

- 1) Curatieve zorg door buitenstaanders is vergelijkbaar met “noodhulp” of humanitaire hulp: verhelpt problemen van het moment, maar geeft geen blijvend resultaat.
- 2) Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat enkel voorlichting geven geen blijvend effect heeft (overzichtsartikelen en evaluaties in onder meer Marokko)
- 3) De meest zinvolle en effectieve manier om blijvend resultaat te boeken, en ook de meest efficiënte manier, is het opzetten van een poetsysteem op lagere scholen. Het systeem heeft drie componenten: a) dagelijks poetsen met fluoride tandpasta, b) dagelijks handen wassen met zeep en c) twee maal per jaar een albandazole tablet tegen worminfecties. Met hoog rendement wordt bedoeld het voorkomen van ziekten die veroorzaakt worden door een gebrek aan hygiëne tegen lage kosten. Gebrek aan hygiëne veroorzaakt tandbederf en parodontale ziekten, luchtweginfecties en diarree en daarmee samenhangende problemen als pijn, ondervoeding en ziekteverzuim.

Het bovenstaande is uitgewerkt in het ‘Fit for School’ programma, <http://www.fitforschool.international/>, dat onder meer is opgezet in een provincie in de Filipijnen, met positieve, gedocumenteerde ervaringen. Kenmerken:

- 1) Goed handen wassen is essentieel voor de hygiëne, iedere dag met zeep. Kinderen wordt geleerd “chirurgisch” te wassen, handen droog wapperen (geen handdoeken – bron van bacteriën!)
- 2) Kinderen krijgen ieder een eigen tandenborstel, twee maal per jaar, die wordt bewaard op school
- 3) Tandpasta met de juiste hoeveelheid fluoride ionen wordt in het land geproduceerd en verpakt in een soort grote handzeep container, die per druk op de dispenser knop 0.3 mm pasta geeft.
- 4) Kinderen pakken iedere dag hun borstel, halen pasta op bij een ouder kind (niet de leerkracht, zodat die geen extra werk er aan heeft!), dat uit de container ieder kind een toefje tandpasta geeft
- 5) Kinderen wordt geleerd na het poetsen niet te spoelen, voor een langduriger effect van de pasta. Wel is water nodig om de borstel uit te spoelen
- 6) Ouders moeten betrokken worden bij het systeem. Ze moeten goede voorlichting krijgen over het ontbreken van mondzorg: zowel cariës als ontstekingen, pijn, eetproblemen leidend tot verzwakking en andere ziekten. Ouders kunnen helpen bij de opslag van tandenborstels, en eventueel faciliteiten voor handen wassen, watertoevoer.
- 7) Het systeem kan het best gecombineerd worden met alle kinderen twee maal per jaar ontwormingstabletten te geven. Daarbij hoort controle dat de pil is doorgeslikt. Ouders moeten goed geïnformeerd worden over het nut van ontwormen.
- 8) Lokale, regionale en centrale overheden moeten verantwoordelijk worden voor het systeem. De overheid moet de kosten dekken voor tandenborstels, pasta, waarvoor een vast onderdeel van het jaarlijks budget gereserveerd moet worden. Dit is goed gelukt in de Filipijnen (maar: multinationale leveranciers, het succes gezien hebbende, wilden wel tijdelijk gratis leveren, hetgeen het systeem dreigt te verstoren: als sponsoren zich terugtrekken is er geen geld meer).

De Fit for School methode wordt bevorderd door de Wereld Gezondheid Organisatie, vooral omdat ze tegen lage kosten belangrijk kan bijdragen aan een betere mond- en algemene gezondheid van kinderen. In Nepal en de Filipijnen, waar men dit plan voor het eerst introduceerde, is er sindsdien een duidelijke afname van cariës, schoolverzuim nam erdoor af, en de body mass index van de kinderen nam toe (zie voor meer informatie www.fitforschool.international)

3 RESULTATEN BEHAALD IN 2018

- In 2018 deden in totaal 17 scholen mee aan het Bocas Sanas programma, drie daarvan werden in 2018 in het programma opgenomen. Van dat totaal wordt op ongeveer de helft, negen scholen, regelmatig gepoetst; bij de andere helft lukt dat om verschillende redenen minder goed, waarbij het gebrek aan water de belangrijkste oorzaak is. Door regelmatig schoolbezoek door voorzitter Cristina voor monitoring van het gebruik van de poetsinstallaties, waarbij ook afwisselend de gebitten van de kinderen worden gecheckt en/of tandpasta en borstels worden rondgedeeld, wordt het schoolpoetsen bevorderd.
- In 2018 werden twee poetsinstallaties gebouwd bij twee van de nieuw in het programma opgenomen scholen. Op drie scholen werden poetsinstallaties gerepareerd of verbeterd en/of met extra voorzieningen zoals een waterleiding uitgebreid.

- In 2018 was er, dankzij de inspanningen van Cristina en de medewerking van Colgate Dominicana, in vrijwel alle gevallen voldoende tandpasta op de scholen om het schoolpoetsen te kunnen uitvoeren. Ook heeft Bocas Sanas in enkele noodgevallen op eigen kosten tandpasta aangeschaft. Wel moet gewerkt worden aan het stimuleren van scholen en ouders om ook zelf in te springen als dat nodig is, met name door het kopen van tandpasta. Het mooiste zou zijn als het Ministerie van Onderwijs scholen budget zouden geven voor pasta en borstels, daar gaat in 2019 verder aan gewerkt worden. Maar ook de ouders zelf moeten hun verantwoordelijkheid nemen; ook daar zal aandacht aan besteed worden, via de scholen en ouderraden.
- Elke week op maandagmiddag worden kinderen met problemen voor een klein bedrag geholpen door Cristina op de plaatselijke kliniek in Maimon. Het geld dat hiervoor ontvangen wordt, € 2 per kind, gaat naar de kliniek en is voor gebruik van de tandarts ruimte. In 2018 werden in totaal zo'n 50 kinderen geholpen.

4 ACTIVITEITEN IN 2018

4.1 Kernactiviteiten

In 2018 werd geen groepsreis van Nederlandse vrijwilligers ondernomen. Echter, er zijn de volgende activiteiten ondernomen.

Monitoren van schoolpoetsen, distributie tandpasta en tandenborstels

Gedurende de acht maanden van het jaar dat ze in de Dominicaanse Republiek verblijft gaat Cristina door met het controleren en instrueren van de kinderen. Regelmatig bezoekt zij de scholen om het gebruik van de poetsinstallaties en het poetsen in het algemeen te monitoren, overleg te plegen met de directie, te controleren of er nog tandenborstels en tandpasta genoeg zijn, pasta en tandenborstels te distribueren waar nodig, en vooral ook om de mensen te blijven motiveren.

De resultaten wisselen per school: sommige scholen doen het beter dan andere. In alle gevallen hebben de scholen die het goed doen, dus dagelijks schoolpoetsen, een toegewijde directeur of directrice, en/of enkele leerkrachten die zich met hart en ziel inzetten voor het poetsen, door te zorgen dat kinderen goede toegang hebben tot hun tandenborstels en tandpasta en van het poetsen een vaste routine te maken. Bij scholen waar het minder goed gaat ontbreekt het over het algemeen aan zulke geïnspireerde leerkrachten. In sommige gevallen is er sprake van echte overmacht, bijvoorbeeld als er helemaal geen water beschikbaar is op de school en de nabije omgeving. In andere gevallen komt men meestal met een excuus in de vorm van een probleem dat, als men echt zou willen, wel opgelost zou kunnen worden – bijvoorbeeld, dat de kinderen de tandenborstels mee naar huis nemen.

Presentaties van het programma aan directeuren van plattelandsscholen

Cristina gaf bij vier vergaderingen van directeuren van plattelandsscholen, die maandelijks gehouden worden met deelname van staf van het Ministerie van Onderwijs, presentaties over het werk van Bocas Sanas. Daar was veel belangstelling voor het programma, wat resulteerde in de twee nieuwe scholen die aan het programma werden toegevoegd. Er waren meer scholen met belangstelling maar die zijn om logistieke redenen, met name afstand en bereikbaarheid, (nog) niet aan het programma toegevoegd. Aan zowel de schooldirecteuren als het personeel van het Ministerie van Onderwijs werd promotiemateriaal overhandigd. En hoewel de laatste categorie wel belangstelling toonde leidde dat helaas niet tot verdere contacten en opvolging.

Voorlichting met Laura Lisette en Sarah Marie

Sarah Marie is een Duits meisje dat een half jaar verbleef in de Dominicaanse Republiek. Zij was voor drie maanden in Puerto Plata voor haar studie Spaans. Ze had via internet Bocas Sanas gevonden en de wens uitgesproken om vrijwillig te helpen waar ze kan. Onder leiding van Cristina en met hulp van een lokaal meisje, Laura Lisette, heeft zij veel voorlichting gegeven op de scholen in onze regio. Voor het volledige verslag zie onze website

www.bocas-sanas.com

Poetsinstallaties

In 2018 werd een nieuwe school geadopteerd, Los Rieles”, een klein schooltje met 80 leerlingen. De Directeur, tevens voorzitter van een regionale koepel van basisscholen, is zeer gemotiveerd en al begonnen met het bouwen van 2 poetsbakken. Gemotiveerde directeuren en leerkrachten: dat helpt niet alleen onze motivatie, maar zorgt er ook voor dat er ook op de langere duur gepoetst wordt op school.

Voor alle leerlingen van de deelnemende scholen zijn hygiënische opbergdoosjes voor de tandenborstels besteld. Tot nu toe worden deze in plastic boxen of in een geplastificeerd wandkleed met vakjes bewaard, wat niet erg hygienisch is omdat er zowel stof als ongedierte bij de borstels kan komen.

Er werden meerdere poetsinstallaties gerepareerd of verbeterd, maar er werd ook bijgedragen aan het verbeteren van andere voorzieningen van belang voor het schoolpoetsen. Zo werd bij de school in het dorpje Maggiolo, waar dagelijks goed gepoetst wordt, een lekkende waterpomp gerepareerd op kosten van de stichting.

Voor het overige werden er in 2018 geen poetsinstallaties gebouwd. Oorzaak daarvan was de nog steeds voortdurende onduidelijkheid of vertragingen in het bouwprogramma van het Ministerie van Onderwijs, waarbij scholen opnieuw gebouwd of verbouwd worden. Pas als voor een school het bouwprogramma beëindigd is kan gewerkt aan een poetsinstallatie, om geen risico te lopen dat de investering en het gedane werk door bouw of een verbouwing ongedaan wordt gemaakt. Voor 2019 is het plan om drie scholen van poetsinstallaties te voorzien.

Bijzondere donatie: Inner Wheel club Leeuwarden – Zuid.

Op dinsdag 10 oktober 2017 hebben Nicolette Hooijschuur en Agatha Rypma in Leeuwarden een PowerPoint presentatie over Bocas Sanas voor ongeveer 25 dames van de Inner Wheel Club Leeuwarden-Zuid. Stichting Bocas Sanas was voorgedragen en uitgekozen als doel om gedurende het gehele jaar te ondersteunen en geld in te zamelen door middel van allerlei acties. 11 september jl. kregen we het bericht dat we een cheque van maar liefst €1500.= euro in ontvangst mochten nemen. Nicolette en voorzitter Cristina Doorman zijn naar Leeuwarden afgereisd om de cheque in ontvangst te nemen. Wij zijn enorm blij met deze gift en kunnen mede hierdoor ons project voortzetten en weer vele kinderen helpen. Dank, dank ,dank voor jullie inzet allemaal.

4.2 Overige wetenswaardigheden en activiteiten

Bocas Sanas América Latina

Stichting (Fundacion) Bocas Sanas América Latina (BSAL) is enkele jaren geleden op eigen kosten door Cristina en Frans Doorman als stichting opgericht en officieel ingeschreven in de Dominicaanse Republiek. Het is de bedoeling dat Bocas Sanas Holanda Maimón (BSHM) en Bocas Sanas América Latina als zusterorganisaties samenwerken. Het doel van beide organisaties is dat de Dominicaanse overheid het schoolpoetsprogramma overneemt en

landelijk uitbreidt. Daarvoor moet er eerst interesse en erkenning van het belang van de benadering van Bocas Sanas van de Dominicaanse autoriteiten komen. Daarvoor is het belangrijk dat Bocas Sanas ook als Dominicaanse organisatie wordt gezien, en niet alleen als een Nederlandse organisaties die af en toe het land bezoekt. Bocas Sanas América Latina heeft het oorspronkelijke Nederlandstalige evaluatieverslag uit 2015 vertaald en omgewerkt tot een voorstel voor nationale implementatie van de *Fit for School* benadering van schoolpoetsen. Het is naar verschillende autoriteiten opgestuurd, maar daar is geen reactie op gekomen. BSAL gaat er in 2019 verder opvolging aan geven.

BSAL en BSHM blijven naast elkaar bestaan. Beide met een eigen bestuur, budget en website. BSAL heeft nog geen eigen fondsen, BSHM fondsen kunnen gebruikt worden voor activiteiten in lijn met de BSHM doelen, met toestemming van / toewijzing door het BSHM bestuur.

Websites

In 2017 zijn we begonnen met de vernieuwing van de Bocas Sanas website, www.bocas-sanas.com, en het toevoegen van een Engelstalig en een Spaanstalig deel. De nieuwe website is ontwikkeld door Paula Smith - Doorman, de dochter van Cristina en Frans, en kwam eind 2017 on line. De site wordt ook door Paula onderhouden en verder verbeterd. Bocas Sanas is haar daar, ook in 2018, weer enorm dankbaar voor.

Er wordt ook gewerkt aan een aparte website voor Bocas Sanas América Latina. De verwachting is dat deze in 2019 on line komt.

5 SAMENSTELLING BESTUUR

Samenstelling bestuur op 31/12/2018

Voorzitster: Maria Cristina Doorman-Vasquez

Secretaris: Agatha Rypma- Huitema

Penningmeester: Selma Burrekers

Lid: Frans Doorman

Vacature.

Het bestuur vergaderde één keer, in September 2018.

6 FINANCIËN:

Balans

2018

2017

ACTIVA

Vaste active

Tandartsstoelen, apparatuur	overige	€	677	€	806
			<hr/>		<hr/>
		€	677	€	806
			<hr/>		<hr/>

Vlottende activa

Betaling reisburo team 2016	€	2.250	€	-
		<hr/>		<hr/>
	€	2.250	€	-
Kas	€	-	€	-
Bank	€	7.405	€	9,447
		<hr/>		<hr/>
	€	7.405	€	9,447
Totaal activa		<hr/>		<hr/>
	€	10.332	€	10,253
		<hr/>		<hr/>

PASSIVA**Kapitaal**

Eigen vermogen	€	8.082	€	10,253
		<hr/>		<hr/>
	€	8.082	€	10,253
Schulden	€	2.250	-	-
		<hr/>		<hr/>
	€	2.250	€	-
Totaal passiva		<hr/>		<hr/>
	€	10.332	€	10,253
		<hr/>		<hr/>

6.1 Eigen vermogen

Kapitaal

Eigen vermogen 1-01-2018	€	10.253
Bedrijfsresultaat	€	(2.171)
Eigen vermogen 31-12-2018	€	<u>8.082</u>

6.2 Winst- en verliesrekening

2018

Baten

Donaties algemeen	€	1.640
Donaties reiskosten vrijwilligers groep	€	-
Rente	€	7
TOTAAL	€	<u>1.647</u>

Kosten

Kosten Nederland

Reiskosten vrijwilligers	€	114
Kosten groepsvoorbereiding	€	65
Kosten bestuur	€	-
Promotie Bocas Sanas	€	240
Overige kosten	€	-

Kosten buitenland

Transport	€	423
Kosten groep (uit € 250 bijdrage)	€	-
Materiaal (voorlichting en zorg)	€	1.368
Kosten poetsinstallaties	€	1.529
Promotiemateriaal	€	-
Overige kosten	€	79

TOTAAL	€	<u>3.818</u>
Resultaat	€	<u>(2.171)</u>

Noten:

- 1) De post vrijwilligers – reiskosten bestaat uit betalingen door de vrijwilligers zelf en uitgaven van Bocas Sanas voor de kosten van vliegreis naar en verblijf in de Dominicaanse Republiek. De transportkosten ter plekke (inclusief huur van een truck met chauffeur), beroepsaansprakelijkheidsverzekering, werkshirts etc., zijn apart gerubriceerd als Kosten Groep (onder Kosten Buitenland), en zijn betaald uit een extra bijdrage van de vrijwilligers van € 250.
- 2) De inkomsten en uitgaven reiskosten vrijwilligers zouden in theorie hetzelfde moeten zijn, maar zijn dat in de praktijk soms niet omdat de kosten in verschillende jaren kunnen vallen. Dat gebeurt vooral als vrijwilligers aan het eind van het jaar vóór hun groepsreis al de kosten voor hun vliegticket voor februari overmaken.
- 3) De € 250 die iedere vrijwilliger bijdraagt worden ruwweg als volgt besteed: ongeveer € 100 aan lokaal transport (één of twee maal daags van hotel naar werkplek en weer terug), ongeveer € 30 voor een aansprakelijkheidsverzekering (deelnemers sluiten zelf een reisverzekering af), ongeveer € 40 voor Bocas Sanas T-shirts (3-4 per persoon), en ongeveer € 30 aan overige kosten (drinkwater, snacks, kleine maaltijden, etc.). Eventueel resterend geld wordt beschouwd als een extra donatie aan Bocas Sanas waarvoor materialen gekocht worden voor behandeling of voor poetsinstallaties. Anderzijds wordt een tekort (uitgaven groep hoger dan eigen bijdrage) betaald uit de Bocas Sanas fondsen.

6.3 Kostenverdeling

Onderstaande tabel geeft een beeld van de uitgaven en verdeling kosten over de verschillende posten voor de niet aan de groepsreis gerelateerde uitgaven (dus zonder de in Nederland betaalde kosten voor vliegreis en hotel).

Kosten Nederland	Bedrag	%
Kosten groepsvoorbereiding	€ 114	3
Kosten bestuur	€ 65	2
Promotie Bocas Sanas	€ -	0
Overige kosten	€ 240	6
Kosten reis vrijwilligers	€ -	0
Kosten buitenland		0
Transport	€ 423	11
Kosten groep (uit € 200 bijdrage)	€ -	25
Materiaal (voorlichting en zorg)	€ 1.368	36
Kosten poetsinstallatie	€ 1.529	40
Promotiemateriaal	€ -	0
Overige kosten	€ 79	2
Totaal	€ 3.818	100

6.4 Commentaar

De grootste kostenposten in 2018 waren de kosten voor poetsinstallaties (40%). Er werd wat meer geïnvesteerd in nieuwe poetsinstallaties dan in voorgaande jaren, ondanks de nog steeds voortdurende onduidelijkheid of vertragingen in het bouwprogramma van het Ministerie van Onderwijs, waarbij scholen opnieuw gebouwd of verbouwd worden. Pas als een school geheel klaar is kan gewerkt aan een poetsinstallatie, om geen risico te lopen dat de investering en het gedane werk door bouw of een verbouwing ongedaan wordt gemaakt.

Door de hogere uitgaven voor de poetsinstallaties en minder donaties daalde het eigen vermogen met € 2171, van € 10.253 naar € 8.082. Dit was in lijn met de verwachting gerapporteerd in het jaarverslag over 2017, dat het eigen vermogen in 2018 omlaag zou gaan als eerdere donaties zouden worden omgezet in poetsinstallaties. Echter, het is wel nodig dat er meer inkomsten door donaties komen; deze gingen omlaag van € 5603 in 2017 tot € 1640 in 2018. Het bestuur zal daar in 2019 aandacht aan besteden.

Bankrekening: Stichting Bocas Sanas, ABN-AMRO Groningen NL27ABNA0557260612

7 DANKWOORD

Graag wil het bestuur van Bocas Sanas de volgende mensen en organisaties bedanken:

- Alle donateurs, met name Inner Wheel club Leeuwarden – Zuid.
- De jonge vrijwilligsters die Cristina hebben begeleid bij het bezoeken van de scholen.
- Colgate Dominicana, het bedrijf dat ook dit jaar weer vele duizenden sets met tandpasta en tandenborstels beschikbaar stelde en op enkele Bocas Sanas scholen presentaties gaf voor zowel kinderen als staf over mondhygiene, met poetsinstructies.
- De Nederlandse Vereniging van Mondhygiënist(en) en de Stichting Dental Health International voor hun betrokkenheid bij het werk van Boca Sanas.
- Henry Schein NL voor donaties van tandheelkundig materiaal
- Dr. Yvonne Bunk en Selma Burrekers voor hun bijdragen aan het wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van het werk van Bocas Sanas op de mondgezondheid van de kinderen van de aan het programma deelnemende scholen, en het internationaal publiceren daarover
- Het Ivoren Kruis voor het laten deelnemen van onze voorzitter Cristina Doorman aan een cursus en congres over preventie van tandbederf en het bevorderen van mondgezondheid, wat Cristina nieuwe inspiratie gaf voor de uitvoering en verbetering van ons programma
- Tandarts Lissette Moonen voor haar bijdrage aan de voorbereidingen van ons 2019 team, met onder andere een training over de ART approach.
- De vrijwilligers in Wageningen voor hun onmisbare hulp bij de voorbereidingsbijeenkomsten voor de 2019 groep: Clara Paulhiac, Danirza Soto Mejia, Angel en Patricia Espinoza, en Barbara Ramirez
- Paula Smith voor haar werk aan de Bocas Sanas website
- Fotograaf Rudi Elerie voor zijn donatie voor een poetsinstallatie voor de school van Punta Rucia

- De directie van het bedrijf de Hooilanden voor hun medewerking in het gratis beschikbaar stellen van een ruimte voor onze laatste voorbereidingsbijeenkomst, in november 2018, voor de groep van 2019.
- En alle anderen die op één of andere wijze het werk van Bocas Sanas mogelijk maken en hebben gemaakt.